

"Nereden gelirse gelsin, ister bize uzak ve karşıt milletlerden gelsin, gerçeğin güzelliğini benimsemekten ve ona sahip olmaktan utanmamalıyız. Çünkü gerçeği arayan için ondan daha değerli hiçbir şey yoktur." (El Kindî)

ESSİZ SEBEP

Gerçek, yapılan tanımlamaların yeterince açıklayıcı olmadığı bir olgudur. Çünkü zihinsel dünyamızın karmaşası sırasında sık sık gerçek ile gerçek dışı ögeler birbirine karışıp durur. Nitekim yaşamın her evresinde gerçeği sorgular, gerçekliğe erişmek için çabalarız. Yeni doğmuş bir bebek için gerçek maddi ihtiyaçlar ve annesinden ibaretken, yaş ve kazanımlarımızın artmasıyla soyut gerçeklik kavramı kafamızı karıştırmaya başlamıştır. Bu aşamadan sonra bazıları somut işaretlerinin gösterdiği yöne doğru bakmaya devam ederken bazılarıysa bu pencereyi kapatır hatta üzerine birkaç tane tahta ciiviler. Çünkü onlar gerçeğin peşinde koşucular kadar cesur ve idealist olmayıp peşinde koştukları dünyayı gerçek ilan edecek kadar cüretkardır. İşin aslı ikinci grup insanlığın çabaları daha büyük bir coşkunluğu oluşturmaktadır. Azınlık olarak amaca ulaşmak için çaba gösterirken bizim gibileri bulmaz yapacağız en mantıklı şey olur. Çünkü gerçeğe ulaşmak, yol oluşturmaya benzer. Önce birkaç kişi amacı için kullanır o güzergahı. Belki bir adam, koca bir taşı kenara iter yürürken. Sonra bir atlı yerdaki adaları ezer geçer. Yıllar sonra bir kervan orada konaklarken kenarları belli eden taşlar dizer, Ve sonra kullanıldıkça yol toprak yola döner. Yine yıllar geçer üstünden ve asfaltla kaplanır zemin. Ve belki de bundan yıllar yıllar sonra manyetik hizalayıcı malzeme ile kaplanan o yol uçan araçlar için istasyon görevi görür. Bunun gibi gerçeğe ulaşmada da yoldan her gecenin katkısı olur. Hangi milletten dinden olursa olsun o yolu kullanan bir katkı yapar mutlaka. İstiyorsak o yolun işlevsel olması kafamızdaki ayrılık ve farklılık sınırlarını bir kenara bırakıp, yolun gelişmesi için çabalamalıyız. Bu tarihte görülmüş, farklılıkların insanları bir paydada buluşmasına engel olmadığı ortaya konulmuştur.

Bu duruma en güzel örneklerden birisi Aristo'yu ve görüşlerini rehber eden Farabi'dir. Nitekim Muallim-i Sani sözü de buradan gelir. İkisi oldukça farklı medeniyetlerin insanları değil midir? Birisi Antik Yunan'ın göz bebeği diğeri İslam Medeniyetinin büyük bilgini. Bu zat Aristo'ya önce akraba dıymamışsa bir kaygı bizim de Batı Medeniyetinden faydalı bilgileri ve gerekleri akraba dıymamıza gerek yoktur.

Bu bağlamda ortaya çıkan, medeniyetler arası uzaklıklara köprü olan, farklı insanları aynı ağıza yerleştiren nedir? Tabii ki gerçeklik bilgisinin mükemmelliğidir. Bu bilgi yüzbinlerce yıldır dünya üzerinde olan insanlığın yegane varlık amacıdır. Gerçeklik bilmek gelir ve bilgi gerçeklik kapılarını açmakta anahtar rolü üstlenir. Bacon "Bilmek egemen olmaktır." ve ya "Bilgi güçtür." dediğinde yalnızca maddi bir egemenlik ya da güçten bahsetmemektedir. Bilmek insanı kendi zihnine egemen olmalıdır. Ve bilgi hayat amacımızı ve yaşama isteğimizi besleyen bir güçtür. Bu inceliğe vakıf olamayanlar ve maddi dünyanın peşinde sürük almadan koşuşturan, genin sonunda ellerinde kalan sonuca baktıklarında nasıl hissedecektir acaba?

Bu duruma bankacı ile balıkçının hikayesi güzel vurgu yapmaktadır. Bir gün tatile satın bir kasabaya giden bankacı güneşin altında yeri tutulmuş balıkların birliğinde kurutulmuş uyuyan bir balıkçı görür. Onun yanına gider ve günde ne kadar balık tuttuğunu sorar. Balıkçı bir iki gün karnını doyuracak kadar tuttuğunu söyleyince bankacı ona atul vermeye karar verir. "Günde iki ya da üç kez balığa çıkabilirsin böylece bir yılda tekne alırsın" der. Balıkçı: "Peki ya sonra?" diye karşılık verir. "Sonra, daha büyük bir tekne alırsın, bir kök eleman alırsın; yılda kök fazla kazanmaya başlarsın." diğeri bankacıya balıkçı yine soruları sorar. Bankacı "Daha fazla kazanırsın salama balık fabrikası kurarsın kök zengin olursun" der. Tekrar soruları soran balıkçıya bankacının cevabı "Sonra, emekli olur ve satın bir kasabada yaşlılığını rahatca geçirir mutlu olursun" olur. Bunun üzerine balıkçı ser gelmeden önce ben zaten tam olarak bunu yapıyordum cevabı verir. Nitekim hayatta gerçek mutluluğun yalnızca para ve maddiyatla olmayacağı tecrübeyle sabittir. Bu durumda mutluluğa ulaşmak için gerçekliğin öz bilgisine sahip olmak daha mantıklı bir yol gibi görünmektedir.

Gerçekliğin mutluluğu getirmesi fikri yanlış anlaşılmalıdır. Her gerçeğin 16
mutluluk verir denilmez ancak zorlu bir süreç sonrası gerçekliğe ve ger-
çeğe ulaşmış olma hissiyatı mutluluk ve dinginlikle ilişkilendirilebilir
niteliktedir. Mutluluk getiren yanıtlardan sonra, acı veren gerçeklerin tercih
edilme sebebi budur. İnsan ilişkilerinde de "dost acı söyler" sözleriyle bu
kastedilmektedir.

Gerçekliğe ulaşmada farklı medeniyetlere acı olmasın ne kadar gerektiyse
gerekli olan bir başka şey de kendi medeniyetimiz ve geleceğimizle de
gurur duymaktır. Çünkü bizler ve bizim ecdadımız da bu yolda emek sar-
fetmiş ve güzel eserlere imza atmıştı. Felsefi birikimde Yunan mede-
niyeti nasıl erjin bir denizse; İbni Sinalar, Gazaliler, Farabiler ve
daha fazlasından meydana gelen bizim geleceğimiz de sonsuz bir deriydi.
Orta Asya'nın bozkırlarında göçebe yaşam süren atalarımız; doğanın gereği-
liğine erişmede ve toprak aramanın dilini aşmada bir çok toplulardan ileri
gitmiştir. Anadolu'da hoşgörü gerçekliğine erişmiş Mevlana da "Gel
ne olusan ol gel!" dersen bütün ıstıhalığını ortaya koymuştur. Yunus
Emre "Sen kendini bilmezsen, Ya nice olursun" dersen de içimizdeki
insana seşermiştir. Ahi Evran kalitesiz üretim yapanları "papucunu
dama attığında" mesleki etizin gerçekliğine en güzel vurguyu yapmıştır.
Bu örnekler daha da çoğaltılabilir. Ancak çıkarılması gereken ana
fikir, gerçekliğin ister kendi medeniyetimizce ister farklı milletlerce
keşfedilmiş olsun hepimize ait olduğu olgusudur. Çünkü gerçek her
bir topluma, millete ait olamayacak kadar değerli; bir tek medeniyet
te ve geleceğe sığınmayacak kadar erjin; milyarlarca insanın varlığına
sebep olacak kadar essizdir.